

1.3.2012

LSAVI/370/06.07.01/2012

Turun kaupunki
Peruspalvelulautakunta
PL 355
20101 TURKU

turku åbo

Saap.
Anl. 05-03-2012
Dno 656 - 2012

Hem och Skola i Åbo r.f.:n kantelu,
20.2.2012

SELVITYSPYYNTÖ

Hem och Skola i Åbo r.f. on osoittanut Lounais-Suomen aluehallintovirastolle oheisen kirjoituksen, joka koskee Turun kaupungin terveydensuojeluviranomaisen toimintaa liittyen Cygnaeuksen koulun sisäilmaongelmiin.

Aluehallintovirasto pyytää Turun kaupungin peruspalvelulautakuntaa antamaan selvityksensä oheisen kantelun johdosta sekä hankkimaan asiasta kaupungineläinlääkäri, tulosaluejohtaja Liisa Palmun ja terveystarkastaja Markku Rohusen selvitykset.

Selvityksissä tulee esittää kanta kantelukirjoituksessa esitettyihin seikkoihin. Erityisesti selvityksistä tulee käydä ilmi miten koulun tiloissa tehtävien tutkimusten ja otettavien näytteiden asianmukaisuudesta ja laadusta sekä ulkopuolisen asiantuntijan pätevyydestä ja käytettävien tutkimusmenetelmien luotettavuudesta on varmistuttu. Lisäksi selvityksistä tulee käydä ilmi onko ympäristöterveydenhuollolla riittävät henkilöresurssit asian selvittämiseksi.

Asiakirjoihin tulee liittää jäljennökset asiassa kertyneistä asiakirjoista

Asiakirjat selvityksineen pyydetään toimittamaan Lounais-Suomen aluehallintovirastolle **13.4.2012 mennessä.**

Peruste

Terveydensuojelulaki 5 §

Lisätietoja antaa tarvittaessa Ympäristöterveydenhuollon ylitarkastaja Erja Alanen, puhelin 040 515 1571, sähköposti erja.alanen(at)avi.fi.

Ympäristöterveydenhuollon ylitarkastaja

Erja Alanen

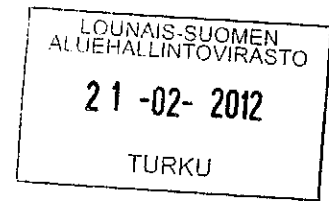
LIITTEET

jäljennös kantelusta

Karila Merja

LSAVI/370/06.07.01/2012

Lähetäjä: Nyberg Lars [lars.nyberg@turku.fi]
Lähetetty: 20. helmikuuta 2012 22:24
Vastaanottaja: AVI Kirjaamo Lounais-Suomi; Alanen Erja
Kopio: palaute.varsinais-suomi@poliisi.fi
Aihe: Kantelu AVI:lle + tutkintapyyntö poliisille
Liitteet: cygnaeus_AVI_klagan.doc

Hei!

Tämä koskenee teitä (AVI + poliisi) yhdessä ja erikseen, joten laitamme molemmille.

Allekirjoittanut voi tarvittaessa antaa lisätietoja, tai oikeastaan ohjata varsinaisten asiantuntijoidemme puheille.

Olen s-postin ulottumattomissa ke-pe, mutta kännykkä toimii.

Talvisin terveisin,

Lars Nyberg
Hem och Skola i Åbo r.f., pj

Lukkarinkatu 9
20380 Turku

040-5513309

Lars Nyberg
Tvt- ja Av -vastaava, kielikylpy
Luostarivuoren koulu
Luostarinkatu 13
20700 Turku
+358-40-5513309

L.S.001/370/06.07.01/2012

LOUNAIS-SUOMEN
ALUEHALLINTOVIRASTO

21-02-2012

TURKU

Cygnaeus - Terveyshaitta

Hem och Skola i Åbo r.f. tekee täten kantelun aluehallintovirastoon ja samalla tutkintapyyntön poliisille, koskien viranomaisten toimia liittyen Cygnaeuksen koulun sisäilmaongelmiin.

Tekstin ovat laatineet asiassa pitkään aktiivisina olleet vanhemmat, mutta vanhempainyhdistys on tullut myös tähän mukaan, kun asiat eivät ole edenneet lakien ja säädösten edellyttämällä tavalla. Asian ydin on siinä, että vaikka terveyshaitoista on ollut selkeät todisteet ja vielä enemmän epäilyä jo pitkään, ei tilannetta ole tutkittu kunnolla, ennen kuin me joulun alla ja jälkeen teetimme omalla kustannuksellamme oirekartoituksen, osallistuimme huumekoiran kustannuksiin + nyt viimeksi maksoimme työterveyslaitoksen testejä helmikuussa 2012.

Olemme tyytymättömiä Turun kaupungin viranomaisten saamattomuuteen ja tutkimusten heikkoon laatuun, tarkemmin alla. Mielestämme nyt helmi-maaliskuussa tilatut-teeettävät näytteet eivät vielä nekään täytä määräyksiä koskien laatua ja niiden valvontaa, eikä ottajan ammattitaidosta tai valvonnasta ole vakuuttavaa tietoa – joten epäilemme siinäkin, että yritetään siitä yli, missä aita on matalin. Ympäristöterveydenhuollon päällikkö Liisa Palmu ei ole tehnyt esitystä peruspalvelulautakunnalle tutkimuksista, vaikka tätä on pyydetty useaan otteeseen. Terveystarkastaja Markku Rohunen ei ole myöskään tarttunut asiaan kunnolla. Samalla pyydetään myös selvittämään, onko Turulla lain vaatimien toimenpiteiden tutkimiseen tarvittava henkilökunta, eli onko terveystarkastuksesta vastaavia henkilöitä tarpeeksi. Epäilemme tässä alimiehitystä, jolloin osa vastuusta on muuallakin. Peruspalvelulautakunta ei ole hoitanut näissä asioissa valvontavastuutaan, puheenjohtaja ei helmikuussa 2012 edes tiennyt olevansa vastuussa.

Saimme lisäksi nähtäväksi 16.2.2012 Cygnaeuksen koulun juhlasalin alla olevasta tilasta otettuja valokuvia, joista olemme järkyttyneitä! Juhlasalin lattiassa kiinni oleva ”olkipatja” ei näytä kovin terveeltä. Kuvissa näkyy myös Urea typpi -säkkejä sekä iso pahvilaatikko, jonka kyljessä lukee Asbest. Lisäksi yhdessä kuvassa näkyy punaista palokatkouretaania (tuoteselosteessa on maininta syöpävaarasta). Miksi Urea typpi-säkkejä ja Asbest- laatikkoa säilytetään Cygnaeuksen koulun juhlasalin alla? VTT ja Kemira ei soittaessamme osannut antaa yhtään järkevää syytä Urea-säkillle koulun lattian alla, paikassa, jossa on vahvat epäilyt homeen esiintymisestä.

Lars Nyberg

Hem och Skola i Åbo r.f, pj

Lukkarinkatu 9
20380 Turku
lgnyberg@gmail.com

Vanhempien kirjelmä, taustatiedot yms

Terveystarkastaja Markku Rohunen

terv.tarkastaja Markku Rohusen Cygn.koulun terveydellisten olojen

tarkastuspöytäkirja 8.2.2011:

-havaittu kosteusvaurioita seuraavissa huonetiloissa:

h403, h311, h312, wc416a

- "Vesivahingot on korjattava välittömästi, vahinkojen laajuus selvitettävä ja rakenteet korjattava. Jo vaurioituneet materiaalit poistettava tai puhdistettava mikrobikasvustosta"

- "henkilöstö kokee sisäilmaston aiheuttavan terveyttään vaarantavaa uhkaa"

- "Mikäli henkilökunta oireilee vielä vesivahinkokorjauksen jälkeenkin, on syytä suorittaa kartoitus työterveyden kanssa, oireiden alkuperän selvittämiseksi"

Terv.tark. Rohunen kertoi puhelinkeskustelussa 5.12.11 Maria Laineelle ja Ulla Rytökoskelle nähneensä Cygnaeuksen koulun tarkastuskäynnillä 8.2.2011 runsaasti hometta ja mikrobikasvustoa kun meneillään olevien vesivahinkokorjausten yhteydessä oli avattu rakenteita (4. ja 3. krs). Rohunen ei ole käynyt ullakolla (Sisäilmainsinöörien sisäilmanäytetutkimusraportissa arveltiin kahdessa sisäilmanäytteessä todetun kohonneen sädesienipitoisuuden olevan peräisin ullakkotilasta. Rohunen kertoi, ettei näe sisäilmamittauksissa järkeä jos kerran hometta ja mikrobikasvustoa on selkeästi nähtävissä. Silti tilaliikelaitos tilasi sisäilmanäytetutkimuksen, joka toteutettiin 23.2.11, eli sen jälkeen kun oli jo selkeästi havaittu/nähty että rakenteissa on runsaasti home- ja mikrobikasvustoa. Tilaliikelaitoksen Lars Wiren oli Rohusen raportin mukaan läsnä 8.2.11 tarkastuksessa, joten Wireninkin on täytynyt nähdä nämä Rohusen mainitsemat home- ja mikrobikasvustot. Miksi tilaliikelaitos tilasi sisäilmamikrobinäytteet?

Sisäilmanäytteet

Tilaliikelaitos tilasi Sisäilmainsinöörit Oy:n selvittämään seitsemän huoneen sisäilman laatua mikrobi-ilmanäyttein. Näytteet (siis yht. 7 ilmanäytettä) otettiin **23.2.2011** illalla. Tulokset olivat pääasiassa tavanomaiset, mutta luokassa 418 oli sädesieniä (aktinomykeetti-itiöt, joka on toksinen mikrobiryhmä) kohonneena pitoisuutena (12 cfu/m³) ja luokassa 417 pitoisuutena 7 cfu/m³. Sädesienien esiintyminen yli 5 cfu/m³ pitoisuuksina taajamassa sijaitsevien toimisto/koulurakennusten sisäilmassa talviaikana viittaa mikrobikasvustoon rakennuksessa ja sisäilman aiheuttamaan terveyshaittaan. Kosteusvaurioon viittaavat aktinomykeetit saattavat myös tuottaa toksisia yhdisteitä rakennusmateriaaleilla.

Lausunnossa näytekokonaisuudesta todetaan, että on todennäköistä, että rakennuksessa on mikrobikasvustoa. Luokissa 417 ja 418 oli tutkimushetkellä merkittävästi sädesieniä.

Raksystemsintuntotarkastusraportti 3.6.2011

Raksystemsintuntotarkastusraportin henkilökuuntien oirekysely

-kysymyksiä mahdollisista työpaikkaan liittyvistä oireista. Kyselylomakkeet jaettiin

henkilökunnalle 18.4.2011 ja vastaukset saatiin 21.4.2011. Kyselyyn saatiin vastaus 30 henkilökuntaan kuuluvalta, joten kyselyn tulosta voidaan pitää melko kattavana. Tässä Raksystems-kyselyn tulokset henkilökunnan oireilusta:

Henkilökunnalla esiintyneet oireet ja sairaudet viimeksi kuluneen vuoden aikana (kts. tarkemmat tiedot kuntotutkimusraportin sivulla 9):

-kurkun käheys ja kuivuus	40%
-silmien kutina, kirvely tai ärsytys	37%
-päänsärky	37%
-nenän ärsytys, tukkoisuus tai vuoto	33%
-ihon kuivuus, kutina tai punoitus	33%
-flunssa	33%
-epämääräinen väsymys	33%
-yskä	27%
-tulehdussairaus	27%
-hengenahdistus	7%
-hengityksen vingunta	3%

Oireet ovat esiintyneet kaikissa kerroksissa, joten oireet eivät liity tiettyihin tiloihin. Joissakin tiloissa työskentelevillä sairaudet ja oireet ovat olleet merkittävämpiä ja aiheuttaneet mm. pitkiä poissaoloja ja toistuvia lääkäriissä käyntejä. Oireet ovat kyselyn mukaan hävinneet useammilla pidemmän työpaikalta poissa olon aikana.

Henkilökunnan kyselyssä tuli myös esiin, että ylempien kerrosten tiloissa oli havaittu homeen (maakellarin) hajua (30% vastanneista). 80% vastanneista raportoi tunkkaista ilmaa, 57% epämiellyttävää hajua.

RAKSYSTEMSIN KUNTOTARKASTUS

-riskirakenteet, vauriot, huomiot (3.6.2011)

Raportissa tulee esiin useita riskirakenteita, vaurioita ja huomioita, esim:

Pohjakerroksen lattioissa ja maanvastaisten ulkoseinien alaosissa havaittiin paikoitellen koholla olevaa kosteutta. Kosteus on pohjamaasta ja vierustäytöstä kapillaarisesti siirtyvää kosteutta. Pohjakerroksen ulkoseinien sisäpinnoissa on osittain puukoolattuja levyrakenteita. Maanvastaisen seinän sisäpuolella oleva puukoolattu rakenne on aina riskirakenne, joka voi vaurioitua kosteudesta ja siihen saattaa tulla kostumisen seurauksena mikrobikasvustoa. Ruokailutilan maanvastaisen seinän alaosan levyrakenteeseen **porattiin pistokoeluonteisesti mittausreikä**, josta mitattiin ilman suhteellinen kosteus ja lämpötila levyrakenteen ja kiviaineisen seinän välisestä tilasta: 88% RH lämpötilassa +20°C, vesihöyrypitoisuus 15,1 g/m³. Riski home- ja mikrobikasvustoihin kasvaa kun ilman suhteellinen kosteus nousee pitkäaikaisesti yli 70% RH lämpötilan ollessa vähintään +5°C. Puukoolattu levyrakenne on suositeltavaa poistaa seinän sisäpinnasta ja tasoittaa seinä. Seinä tulee maalata vesihöyryä läpäisevällä maalilla. Myös henkilökunnan sosiaalitilojen maanvastaisen ulkoseinän sisäpuolella on vastaava puukoolattu rakenne. Puukoolatut levyrakenteet on suositeltavaa poistaa myös muiden tilojen maanvastaisten seinien sisäpinnoista, koska puukoolatun rakenteen kostumisesta saattaa aiheutua mikrobikasvustoa, josta saattaa edelleen aiheutua sisäilmahaittaa. Keittiön lattiassa havaittiin koholla olevaa kosteutta isojen lattiakaivojen lähistöllä. Voidaan olettaa, että kosteus on päässyt rakenteeseen muovimaton ja kaivojen liitoksista. Kosteus ei ole vielä irrottanut muovimattoa pohjasta, joten välitöntä korjaustarvetta ei ole (niinkö?? minkä verran kosteutta saa päästää rakenteisiin ennen kuin kannattaa korjata? kunnes muovimatto on irronnut pohjasta?).

Voimistelusalien lattiat ovat puukoolattuja laualattioita. Luoteispuolisen salin lattia on koolattu

maanvaraisen betonilaatan päälle. Nykyisin maanvaraisen betonilaatan päälle koolattuja puulattioita pidetään riskirakenteina, jotka voivat vaurioitua maasta kapillaarisesti nousevasta kosteudesta. Lisäksi sisäilman kosteus voi tiivistyä puurakenteen alapuolella olevan betonilaatan kylmään yläpintaan. Naapurikiinteistön (Aurakatu 15) pihan puoleisen, tontin rajalla olevan syöksytorven vesille ei ole ohjausta pois rakennuksen vierustasta (syöksytorven alla ei ole viemärointiä). Katolta tulevaa vettä imeytyy rakennuksen vierustäyttöön lisäten maanvastaisten rakenteiden kosteusrasitusta. Luoteispäädyssä olevan voimistelusalin lattiapinta on tällä kohdalla n. 3-4m maapintaa alempana, joten voimistelusalin maanvastainen ulkoseinä on kosteusrasitukselle alttiina (s.12). Rakennuksen luoteispäädyssä, naapurikiinteistön (Aurakatu 15) puolelle, maapinta kallistuu koulurakennusta kohti ja pintavesiä imeytyy rakennuksen vierustäyttöön lisäten mm. voimistelusalin seinän kosteusrasitusta. Pintavesille ei ole erityistä ohjausta (kts.kuva 15, s.13) Naapuritontilla (Aurakatu 15), koulurakennuksen luoteisrajalla havaittiin lisäksi sadevesiviemärin pää, joten voidaan olettaa, että naapurikiinteistön kattovesiä on viemäroity tontin rajalle ja ne imeytyvät rajalla olevan tukimuurin taakse. Tämä lisää tukimuurin taustan kosteutta ja mm. routavahinkovaaraa. Lisäksi maahan imeytyvä vesi saattaa aiheuttaa rakennuksen maanvastaisten rakenteiden kosteusrasituksen lisääntymistä sekä mahdollisesti kosteusvaurioita rakenteisiin. Julkisivussa on havaittavissa tontin rajan läheisyydessä kosteusjälkiä, jotka ovat aiheutuneet naapurin puoleisesta kosteusrasituksesta tai syöksytorven alapään vuodosta (kts.kuva 17 s.13)

Julkisivussa havaittiin paikallisia räystäskourujen ja syöksytorvien vuodoista aiheutuneita kosteusvaurioita. Vaurioiden syyt tulee selvittää yksityiskohtaisesti ja syyt tulee poistaa/korjata. Julkisivut tulee korjata vaurioituneilta osiltaan kun vaurioiden syyt on ensin selvitetty ja korjattu

Ullakko- ja yläpohjatilojen tuuletus on järjestetty asentamalla vesikaton harjan kohdalle alipainetuulettimia. Reuna-alueilla ei havaittu pääosalla erityisiä tuuletusaukkoja tai -rakoja. Korvausilmaa on todennäköisesti ajateltu tulevan satunnaisten rakojen kautta riittävästi. Tuuletusrakojen puuttuminen reuna-alueilta heikentää reuna-alueiden tuulettumista. Reuna-alueiden tuulettamista on suositeltavaa parantaa (s.19).

4.kerroksen koillissiiven luokkatilojen ulkoseinien ulkopuolella on vesikaton jyrkkä lape, jonka sisäpuolella on luokkahuoneiden pystysuorat, puukoolatut, levyrakenteiset seinät. Vesikaton jyrkän lappeen ja sisäpuolisen puurunkoisen seinän väliin jää poikkileikkaukseltaan kolmion muotoisia sivuonteloita, joihin ei ole tarkastusluukkuja tai muuta näköyhteyttä. Vesikaton vähäisistä vuodoista saattaa aiheutua näihin sivuonteloihin kosteusvaurioita. Kosteusvauriot saattavat aiheuttaa mikrobikasvustoa, josta saattaa aiheutua sisäilmahaittaa. Näihin onteloihin on suositeltavaa tehdä tarkastusluukkuja, joiden kautta ontelot voidaan tarkastaa säännöllisesti. Samalla tulee varmistaa myös onteloiden riittävä tuuletus (s.39).

4.kerroksen ulkoseinissä on kohtia, joissa tiilirakenteisen ulkoseinän ja puukoolatun rakenteen välinen tuuletusrako on vähäinen tai olematon. Rakenteen kosteusrasitus voi aiheutua ulkopuolisen vesivuodon lisäksi sisäilman tiivistyessä rakenteen sisälle, tiilimuurauksen kylmään sisäpintaan. Tämän tyyppiset rakenteet tulee korjata käynnissä olevien kattovuotokorjausten yhteydessä siten, että tiilimuurauksen ja puurakenteisen rakenteen välille saadaan ulkoilmalla tuulettuva tuuletusväli (s.39).

Ilmanvaihtokonehuoneiden sivuontelot tulisi varustaa kouruilla, jotka ohjaavat mahdolliset vuotovedet pois onteloista siten, että vuodot voidaan havaita.

Ilmanvaihdon ilmamääriä mitattiin eri tilojen tulo- ja poistoilmaventtiileistä pistokoeluonteisesti 28.4.2011. Rakennuksen tilojen ilmamäärien pistokoemittauksien perusteella kaikkien tilojen ilmamäärät eivät vastanneet suunniteltuja ilmamääriä. Mitatut ilmamäärät eivät vastaa myöskään suunnittelumääräyksiä (taulukko s. 37), mitatut ilmamäärät ovat kaukana suunnitelluista useassa

pistokokeen luokkatilassa. Myös tilojen välisiä painesuhteita mitattiin pistokoeluonteisesti, näissäkin ongelmia (s.38). Emme löytänyt kohtaa, jossa olisi mitattu sisätilojen painesuhteita ulkotilaan (onko edes mitattu?).

Haju

Useat henkilöt (henkilökunta, vanhemmat) ovat raportoineet, että pohjakerroksen voimistelusalissa ja ruokailutiloissa on tunkkainen ilma ja maakellarin hajua (joulukuu 2011, tammikuu 2012).

Oppilaiden oirekartoitus /Tuula Putus

Tammikuun puoliväli - helmikuun alku 2012: III ja IV kerroksessa oireita ja infektiosairauksia on epätavallisen paljon, selvityksiä ja mikrobinäytteiden ottamista tulee jatkaa.

Myöskään I kerroksessa tilanne ei ole normaali.

Homekoiratutkimus 23.1.2012

Homekoira löysi useita mikrobihajukohtia niistä tiloista, joita tutki (luokkahuone 320 ja voimistelusal).

Jo nyt on kiistatta selvää, että Cygnaeuksen koulussa on terveyshaitta. Osoituksia tästä ovat esim. oppilaiden ja henkilökunnan oireilu, maakellarin haju, tunkkainen ilma, näkyvät kosteusvauriot eri puolilla rakennusta, liian suuri sädesieni-itiöpitoisuus kahdessa ilmanäytteessä, Raksystemsint kuntotarkastusraportissa mainitut useat ongelmakohdat ja riskirakenteet, koeporaustulos sekä homekoiran löytämät useat mikrobihajukohdat.

Me vanhemmat edellytämme, että kunnan terveydensuojeluviranomainen ryhtyy välittömästi tutkimaan tilannetta perusteellisesti ja kokonaisuutena kuten esim. Asumisterveysoppaassa on ohjeistettu. Tutkimussuunnitelma ja tutkimukset tehdään terveydensuojeluviranomaisen valvonnassa. Tutkimussuunnitelman tekee tehtävään nimetty riittävän pätevyyden omaava asiantuntija (Terveyslautakunnan hyväksymä henkilö). Tutkimusmenetelmien kuuluu olla sellaisia kuin esim. Asumisterveysoppaassa on mainittu. Lainsäädännön hengen mukaisesti ei ole loogista, että vakavissa tapauksissa sama taho sekä tutkii että valvoo itseään sekä tutkii omia virheitään.

Cygn.koulun vanhempien valitus Turun terveydensuojeluviranomaiselle jätetty 16.1.2012.

-pyydetty käsittelemään asia 2-vaiheisena: 1) ottamaan välittömästi kantaa tämänhetkiseen tilanteeseen jo olemassa olevien huolestuttavien tietojen perusteella ja 2) riittävien perusteellisten tutkimusten jälkeen kantaa jatkotoimenpiteisiin.

-puhelu 14.2.2012 /terv.suojeluviranomainen Liisa Palmu (Maria Laine):

terveydensuojeluviranomaisella ei vielä tietoa mistään terveyshaitasta, ei ole mitään asiakirjoja vielä, tilattu muutama vko sitten. Palmu kiitti homekoiraraportista, joka mielenkiintoinen. Koska ei kuulemma tietoa terveyshaitasta, ei myöskään aihetta toimenpiteille eikä asiaa tästä johtuen vielä voi käsitellä.

Peruspalvelulautakunnan puheenjohtaja Juhani Leppä ei vielä loppuviikosta 6/2012 ymmärtänyt miten hän liittyy Cygnaeuksen koulun terveysthaitaan, ei tiennyt olevansa mitenkään vastuussa.

Monessa Turun kaupungin muissakin kouluissa ja päiväkodeissa sama ongelma, moni koulu ja päiväkotikiinteistö todella huonossa (=käyttökelvottomassa) kunnossa, olleet jo vuosia, ovat silti käytössä ja satoja/tuhansia lapsia altistetaan yhä edelleen. Tutkittu ja korjattu vastaavalla tavalla kuin Cygnaeuksen koulu (ei tutkita kunnolla, ei löydetä ongelmien aiheuttajia, korjaukset riittämättömät, ongelmat jatkuvat korjausten jälkeenkin).

Asumisterveysopas (3.painos, 2009, STM)

Terveyshaitta

Terveydensuojelulain tarkoittamana terveyshaittana pidetään altistumista terveydelle haitalliselle aineelle tai olosuhteelle, siten, että sairauden tai sen oireiden ilmeneminen on mahdollista.

Kunnan terveydensuojeluviranomaisen selvitykset

Terveydensuojeluviranomaisen päätös tutkimusten ja/tai mittausten tekemisestä/teettämisestä voi perustua vain aiheelliseen epäilyyn terveyshaitan esiintymisestä. Päätöstä mittauksista/tutkimuksista ei voida tehdä ilman viranhaltijan käyntiä valittajan kiinteistöllä. Terveyshaitan esiintymisen todennäköisyyttä arvioitaessa on otettava huomioon asukkaiden kertomukset oireista, mahdolliset silmämääräiseen tarkastukseen perustuvat havainnot ja hajuaistimukset jne. ... Näiden tietojen perusteella terveydensuojeluviranomainen voi päättää lisäselvityksistä, jotka viranomainen voi tehdä itse, teettää ulkopuolisella asiantuntijalla tai velvoittaa kiinteistönomistajan hankkimaan lisäselvitykset kustannuksellaan pätevää asiantuntijaa käyttäen.

Terveydensuojeluviranomainen voi päättää, että viranomainen tekee itse terveyshaitan selvittämiseksi tarvittavat tutkimukset tai että ne teetetään ulkopuolisella asiantuntijalla. ... Terveydensuojeluviranomaisen, todettuaan selvitykset tarpeelliseksi, tulee tehdä päätös selvitysten hankkimisesta. Koska terveydensuojeluviranomaisella on oikeus TsL 45 pykälän nojalla teettää terveyshaitan selvittämiseksi tutkimuksia ulkopuolisella asiantuntijalla, terveydensuojeluviranomainen voi päätöksellään myös vaatia, että kiinteistönomistaja hankkii viranomaisen käyttöön sen määrittelemät tiedot terveyshaitan arvioimiseksi ja poistamiseksi. Kiinteistönomistajalle tulee viranomaisen päätöksellä antaa määräys tietojen hankkimiseksi. Kiinteistönomistaja voi tietojen hankkimista varten käyttää ulkopuolista asiantuntijaa, jonka on täytettävä TsL:n 49 pykälän mukaiset pätevyysvaatimukset ja jonka on osoitettava viranomaiselle, että sen käyttämät tutkimusmenetelmät ovat luotettavia.

Terveydensuojeluviranomainen tekee tiedot saatuaan päätöksen terveyshaitan poistamiseksi. Terveydensuojeluviranomainen voi todetakseen terveyshaitan tulleen poistetuksi, edellyttää kiinteistönomistajan tekemän/teettävän mittauksia tms. korjausten onnistumisen arvioimiseksi. Tällä tavoin voidaan tehostaa viranomaisen jälkivalvontaa, joka kuuluu myös terveystviranomaisen tehtäviin.